

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. vasario 23 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Alės Bukaviniienės, Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas) ir Jūratės Varanaukaitės (pranešėja),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **atsakovo V. L.** kasacinį skundą dėl Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. balandžio 8 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Bendras finansavimas“ ieškinį atsakovui V. L. dėl skolos priteisimo; išvadą teikianti institucija Lietuvos bankas.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių vartojimo kredito sutarties formą ir pasirašymą, taip pat tarpusavio skolinimo platformos operatoriaus teisę reikalauti grąžinti kreditą, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė prašė teismo priteisti iš atsakovo 2983,31 Eur skolą, 1804,16 Eur palūkanų, 879,35 Eur tarpininkavimo mokesčio, 16,16 Eur mokėjimo palūkanų, 28,95 Eur delspinigių, 18 proc. metines palūkanas nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.
3. Ieškovė nurodė, kad administruoja tarpusavio skolinimo platformą SAVY, kurioje vieni asmenys, kuriems reikalinga paskola (kredito gavėjai), gali elektroniniu būdu teikti paraiškas vartojimo kreditui gauti, o platformoje registruoti fiziniai asmenys investuotojai (skolintojai) – dalyvauti aukcione ir investuoti į tokias paskolas. Atsakovas, kaip kredito gavėjas, elektroniniu būdu pateikė Vartojimo kredito paraišką Nr. oferta 398068, siekdamas sudaryti vartojimo kredito sutartį su platformoje registruotais skolintojais. Atsakovas ir skolintojai sudarė Vartojimo kredito sutartį Nr. 398068, jos pagrindu atsakovui buvo suteikta 3000 Eur paskola paimtoms paskoloms refinansuoti 44 mėnesių terminui už 28 proc. metines palūkanas; skolą atsakovas privalėjo skolintojams grąžinti grafike nustatyta tvarka. Atsakovas sutartinių įsipareigojimų pagal sutartį neįvykdė ir ieškovė, įgijusi reikalavimo teisę, skolintojų vardu nutraukė sutartį. Nutraukus Vartojimo kredito sutartį Nr. 398068 atsakovui atsirado pareiga grąžinti visą kredito sumą ieškovei. Vartojimo kredito sutarties nutraukimas nesustabdė palūkanų skaičiavimo, taip pat pagal sutarties 2.20 punktą atsakovas įsipareigojo nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo už bet kurią teismo pagal šią sutartį priteistą sumą mokėti 18 proc. dydžio metines procesines palūkanas.
4. Klaipėdos apylinkės teismas 2020 m. liepos 10 d. preliminariniu sprendimu ieškinį tenkino, priteisė ieškovei iš atsakovo 2983,31 Eur negrąžinto kredito, 1804,16 Eur palūkanų, 879,35 Eur tarpininkavimo mokesčio, 16,16 Eur mokėjimo palūkanų, 28,95 Eur delspinigių, 18 proc. dydžio metinių palūkanų už priteistą 5711,93 Eur sumą nuo bylos iškėlimo teisme dienos (2020 m. liepos 10 d.) iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.
5. Atsakovas pateikė prieštaravimus dėl pareikšto ieškinio ir Klaipėdos apylinkės teismo 2020 m. liepos 10 d. preliminaraus teismo sprendimo.
6. Atsakovas nurodė, kad ieškovės prašomos priteisti 2983,31 Eur paskolos nėra grąžinęs, tačiau abejoja dėl ieškovės subjektinės teisės reikalauti priteisti šią sumą jai, o ne paskolos davėjams. Ieškovė nepateikė įrodymų, kad atsakovas, elektroniniu būdu sudarydamas sutartis, pasirašė jas būtent tokio turinio, kokios yra pateiktos teismui.
7. Atsakovo nuomone, mokėjimo palūkanos gali būti skaičiuojamos tik iki sutarties nutraukimo dienos. Ieškovės prašomas priteisti tarpininkavimo mokesčio turinio prasme yra paslėptos netesybos, o Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatymo (toliau – VKĮ) 11 straipsnio 8 dalyje nustatytas netesybų ribojimas 0,05 proc. dydžiu taikytinas ir nutraukus vartojimo kredito sutartį. Netesybos negali būti skaičiuojamos už ilgesnį kaip 180 dienų laikotarpį. Ieškovės apskaičiuotas tarpininkavimo mokesčio prieštarauja imperatyviosioms įstatymo nuostatomis. Ieškovės reikalavimas priteisti delspinigių, kurie skaičiuojami nuo pradelsto sumokėti tarpininkavimo mokesčio, taip pat nepagrįstas. Procesinės palūkanos laikomos kompensacinėmis, o VKĮ 11 straipsnio 8 dalies imperatyvi nuostata taikytina ir procesinėms palūkanoms, kadangi vartojimo kredito gavėjo atsakomybė ribojama įstatymo nustatyto dydžiu (0,05 proc.) ir į šią atskirai neįrodinėtiną sumą turi būti įskaičiuojami visi vartojimo kredito davėjo patiriami nuostoliai. Vartojimo kredito davėjas neturi teisės taikyti jokių kitų papildomų mokesčių, nepriklausomai nuo to, ar išieškojimą vykdo pats vartojimo kredito davėjas, ar yra pasitelkiami tretieji asmenys.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

8. Klaipėdos apylinkės teismas 2020 m. gruodžio 1 d. galutiniu sprendimu pakeitė Klaipėdos apylinkės teismo 2020 m. liepos 10 d. preliminarų sprendimą, priėmė ieškovės dalies ieškinio reikalavimų atsisakymą ir civilinės bylos dalį dėl 16,16 Eur mokėjimo palūkanų priteisimo iš atsakovo nutraukė. Teismas priėmė galutinį sprendimą – priteisė ieškovei iš atsakovo 2983,31 Eur negrąžinto kredito, 444,10 Eur palūkanų, 146,09 Eur tarpininkavimo mokesčio, 28,95 Eur delspinigių, 5 proc. dydžio metines procesines palūkanas už priteistą 3602,45 Eur sumą nuo bylos iškėlimo dienos (2020 m. liepos 10 d.) iki teismo sprendimo visiško įvykdymo ir 1538,91 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, o atsakovui iš ieškovės – 491,54 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.
9. Teismas nurodė, kad atsakovas ieškovės administruojamoje tarpusavio skolinimo platformoje SAVY elektroniniu būdu pateikė paraišką paskolai gauti. 2019 m. rugpjūčio 13 d. atsakovas, skolintojai ir ieškovė (organizatorė) sudarė Vartojimo kredito sutartį Nr. 398068,

jos pagrindu atsakovui buvo suteikta 3000 Eur paskola jo paimtoms paskoloms refinansuoti 44 mėnesių terminui už 28 proc. metinių palūkanų. Atsakovas sutartinių įsipareigojimų pagal Vartojimo kredito sutartį Nr. 398068 laiku ir tinkamai nevykdė, skolintojams laiku nepervedė lėšų pagal Vartojimo kredito mokėjimų grafiką. Ieškovė, įgijusi skolintojų vardu teisę nutraukti sutartį, 2020 m. kovo 20 d. pranešė atsakovui dėl 2019 m. rugpjūčio 13 d. Vartojimo kredito sutarties Nr. 398068 nutraukimo, automatinio reikalavimų perėmimo ir reikalavo nedelsiant grąžinti skolą, sumokėti palūkanas ir delspinigius. Sutartis nutraukta 2020 m. kovo 20 d.

10. Atsakovas byloje kaip įrodymus pats pateikė Vartojimo kredito paraišką (oferta 398068), bendrąją vartojimo kredito sutartį bei SAVY portalo naudojimosi sutartį, todėl akivaizdu, kad atsakovas, prisijungęs elektroniniu būdu prie skolinimo platformos SAVY, turėjo susipažinti su nurodytais dokumentais, kurie įrodo, kad kreditavimo sutartis su atsakovu buvo sudaryta.
11. Atsakovas neneigė, kad būtent jis užpildė paraišką kreditui gauti, kad pinigų gavo. Vartojimo kredito sutartis Nr. 398068 atsakovo pasirašyta 2019 m. rugpjūčio 13 d., 14.05 val. Iš Vartojimo kredito sutarties Nr. 398068 turinio teismas nustatė, kad atsakovas, pasirašydamas sutartį, patvirtino, jog ją perskaitė ir pasirašė elektroniniu būdu. Ieškovė mokėjimo pavedimais atsakovui ir jo kitiems kreditoriams pervedė prašomą kredito sumą kreditams refinansuoti (UAB „Nordecum“, AB „Swedbank“). Atsakovo atstovas posėdžio metu nurodė, kad atsakovas buvo prisijungęs prie platformos, gavo paskolą, tačiau sutarties turinio nematė. Teismas konstatavo, kad vien ta aplinkybė, jog sudarydamas sutartį atsakovas galimai neskaitytą sutarties sąlygų, neįrodo, kad sutartis nebuvo sudaryta, kad tarp šalių neatsirado sutartinių teisiųjų santykių, nes kiekvienas asmuo privalo elgtis atidžiai, suprasti savo veiksmų esmę ir juos kontroliuoti. Atsakovas, kaip atsakingas asmuo, turėjo ir galėjo išsamiai susipažinti su sutarties turiniu, kuris buvo jam pateiktas elektroninėje erdvėje, todėl kvestionuoti Vartojimo kredito sutartį Nr. 398068 dėl savo aplaidaus elgesio, nesusipažinus su sutartimi, nėra pagrindo.
12. Atsakovo teiginiai, jog jis parašų nepatvirtino sutarties, yra prieštaringi. Paraiškos (ofertos) preambulės ix punkte nustatyta, kad kredito gavėjo portale atlikti veiksmai (kuriuos patvirtina kredito gavėjo paspaudimas ant mygtuko „sutinku“, pažymėjimas ant „varelės“, dokumentų ir asmens duomenų pateikimas organizatoriui) yra laikomi kredito gavėjo parašu, turinčiu Lietuvos Respublikos elektroninio parašo įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą teisinę galią, o šiais veiksmais patvirtinta paraiška bei Bendrosios sąlygos yra laikomi vienu originaliu dokumentu, sudarytu rašytine forma, ir sukelia tokias pat teises pasekmes kaip ir rašytinė paraiška bei bendrosios sąlygos, patvirtintos kredito gavėjo parašu. Sutarties pasirašymo metu 2020 m. rugpjūčio 13 d. galiojo Lietuvos Respublikos elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų įstatymas (toliau – EAEORUP), kurio 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta elektroninio parašo galia. Vien ta aplinkybė, kad paraiškoje nurodyta nebegaliojanti akto redakcija, nesuteikia pagrindo teigti, jog sutartis nepasirašyta, juolab kad atsakovas atliko daugybę veiksmų prisijungdamas prie ieškovės administruojamos paskolų sistemos, tokiu būdu išreiškdamas valią sudaryti sutartį. Teismas nusprendė, kad 2020 m. rugpjūčio 13 d. atsakovas sudarė Vartojimo kredito sutartį Nr. 398068, todėl privalo vykdyti sutartimi priimtus įsipareigojimus.
13. Atsakovas pateikė ieškovės valdomo SAVY portalo naudojimosi sutartį, kurios 12.7, 12.8 punktuose reglamentuota skolintojų reikalavimo teisės perėjimo organizatoriui tvarka. Ieškovė taip pat pateikė SAVY portalo naudojimosi sutartį, kurios 11.7 ir 11.8 punktuose pakartotos tos pačios sutarties nuostatos, skiriančios tik jų numeravimas. Su nurodytomis taisyklėmis privalo susipažinti visi prie ieškovės valdomos skolinimosi platformos SAVY siekiantys prisijungti asmenys, t. y. skolintojai ir kredito gavėjai. Atsakovas pats teismui teikė šias taisykles, patvirtino, kad jas gavo el. paštu, vadinasi, su šių taisyklių 12.7 punktu susipažino, suprato jo turinį, todėl nėra pagrindo konstatuoti, jog ieškovė neturi teisės reikalauti iš atsakovo grąžinti skolą.
14. Atsakovo pozicija dėl ieškovės reikalavimo teisės prieštarauja Lietuvos banko išvadai, kurioje nurodyta, kad tarpusavio skolinimo platformos operatorius ir paskolos davėjas gali susitarti dėl skolos išieškojimo būdo ir kainos. Ieškovės pateikti duomenys patvirtina, jog toks susitarimas buvo sudarytas. Apie reikalavimo teisės perleidimą atsakovas buvo informuotas 2020 m. kovo 20 d. pranešimu ir apie tai jam turėjo būti žinoma ir iš SAVY portalo naudojimosi sutarties nuostatų, taip pat buvo pranešta ir skolintojams išsiunčiant jiems el. paštu pranešimus, todėl laikytina, kad būtent ieškovė turi teisę reikalauti, jog atsakovas įvykdytų pagal kredito sutartį neįvykdytas prievolės (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.101 straipsnio 1 dalis, 6.109 straipsnio 7 dalis).
15. Teismas, atsižvelgdamas į tai, kad ieškovė turi teisę reikalauti iš atsakovo grąžinti paskolą, kad atsakovas pripažįsta, jog jam buvo suteiktas kreditas, tačiau priimtų įsipareigojimų tinkamai nevykdė, gauto kredito negrąžino, periodinių įmokų nemokėjo, konstatavo, kad atsakovas pažeidė prievolę. Ieškinio reikalavimas priteisti negrąžintą kredito dalį įrodytas, ieškovei iš atsakovo priteistina 2983,31 Eur negrąžinto kredito (CK 6.38 straipsnis, 6.200 straipsnio 1 dalis, 6.873 straipsnio 1 dalis, 6.886 straipsnis).
16. Šalių sudaryta sutartimi atsakovas įsipareigojo mokėti sutartyje nustatyto dydžio (metinė palūkanų norma – 28 proc.) palūkanas už naudojimąsi skoliniais pinigais, todėl šios palūkanos laikytinos mokėjimo (pelno) palūkanomis. Grąžinti kreditą ir mokėti palūkanas atsakovas turėjo iki 2023 m. balandžio 15 d. Sutartį nutraukus 2020 m. kovo 20 d. ieškovė apskaičiavo mokėtinas 1804,16 Eur palūkanas iki sutarties termino pabaigos. Pagal pasikeitusią teismų praktiką ieškovei priteistinos palūkanos skaičiuotinos tik iki sutarties nutraukimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gegužės 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-75-823/2020). Pagal ieškovės skaičiavimus, 2020 m. kovo 15 d. atsakovas ieškovei buvo skolingas 434,15 Eur palūkanų, už laikotarpį nuo 2020 m. kovo 15 d. iki 2020 m. balandžio 15 d. priskaičiuota 61,69 Eur, taigi palūkanos iki sutarties nutraukimo sudaro 444,10 Eur.
17. Šalys, sudarydamos vartojimo kredito sutartį, nustatė konkretų mokėtiną tarpininkavimo mokestį (VKĮ 2 straipsnio 14 punktas). Vartojimo kredito specialiojoje dalyje nustatyta, kad vartojimo kredito gavėjas patvirtina, jog sutinka mokėti organizatoriui vartojimo kredito sutarties 258 Eur tarpininkavimo mokestį ir 20,40 Eur mėnesinį tarpininkavimo mokestį, taigi ieškovės reikalavimas priteisti tarpininkavimo mokestį pagrįstas. Teismas, atsižvelgdamas į Lietuvos banko išvadą dėl tarpininkavimo mokesčio, į tai, kad sutartimi šalys susitarė dėl 20,40 Eur mėnesinio tarpininkavimo mokesčio, ir į tarpininkavimo mokesčio paskirtį, sutiko su atsakovo atstovo pozicija dėl tarpininkavimo mokesčio skaičiavimo iki sutarties nutraukimo (Bendrųjų sąlygų 1.1 punktas). Atsižvelgdamas į tai, jog ieškovė prašė priteisti tarpininkavimo mokestį, o ne atlyginti nuostolius, kad atsakovas yra sumokėjęs vienkartinį 258 Eur mokestį, teismas nusprendė tenkinti dalį ieškovės reikalavimo – priteisti 146,09 Eur tarpininkavimo mokestį.
18. Ieškovės atstovas teismo posėdžio metu atsisakė reikalavimo priteisti iš atsakovo 16,16 Eur palūkanų. Teismo vertinimu, ieškovės ieškinio reikalavimo atsisakymas neprieštarauja imperatyviosioms įstatymų nuostatomis ir viešajam interesui, ieškovei procesinės ieškinio atsisakymo pasekmės yra žinomos (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 42 straipsnio 2 dalis, 140 straipsnio 1 dalis), taigi civilinė byla dėl 16,16 Eur palūkanų priteisimo nutraukina (CPK 42 straipsnio 1, 2 dalys, 140 straipsnio 1 dalis, 293 straipsnio 4 punktas).
19. Delspinigiai yra pagrįstai apskaičiuoti pagal Vartojimo kredito sutarties Bendrųjų sąlygų 9.1 punktą ir Specialiųjų sąlygų 2.12 punktą. Kadangi atsakovas savo įsipareigojimų pagal Vartojimo kredito sutartį nevykdė, sutartimi šalys susitarė dėl delspinigių bei nustatė jų skaičiaviną, tai teismas nusprendė priteisti ieškovei iš atsakovo 28,95 Eur sutartinių delspinigių.
20. Atsakovas atitinka vartotojo sąvoką, todėl jam taikytinas vartotojo teisių apsaugos institutas, kurio normos saugo silpnesniąją šalį ir įpareigoja verslininką atsižvelgti į vartotojo interesus. Šalių sudarytos Vartojimo kredito sutarties Nr. 398068 2.20 punktas, kuriame nustatyta 18 proc. dydžio metinių palūkanų norma, į standartines sutarties sąlygas įtrauktas kredito įstaigos iniciatyva. Ieškovė, nustatydamą 18 proc. metines palūkanas, nepagrįstai naudojosi savo, kaip stipresniosios šalies, padėtimi. Sutartyje nustatytos 18 proc. dydžio metinės palūkanos yra per didelės ir neatitinkančios teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principų bei reiskia nepagrįstą kreditorės praturtėjimą, suteikia perdėtą pranašumą ieškovei, todėl yra pagrindas palūkanas sumažinti iki įstatyme įtvirtintos 5 proc. dydžio metinių palūkanų normos (CK 6.37 straipsnio 3 dalis, 6.210 straipsnio 1 dalis).
21. Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal atsakovo apeliacinį skundą, 2021 m. balandžio 8

d. nutartini Klaipėdos apylinkės teismo 2020 m. gruodžio 1 d. sprendimą paliko nepakeistą.

22. Kolegija nurodė, kad 2019 m. rugpjūčio 13 d. ieškovės administruojamoje skolinimo platformoje SAVY atsakovas pateikė paraišką (ofertą), kuri yra ir Vartojimo kredito sutarties Nr. 398068 Specialiosios sąlygos. Šios sutarties pagrindu atsakovui buvo suteiktas 3000 Eur vartojimo kreditas (1.1.1 punktas) 44 mėnesių laikotarpiui (1.1.2 punktas), taikant 28 proc. dydžio metines vartojimo kredito palūkanas (1.1.3 punktas). Atsakovas įsipareigojo sumokėti 258 Eur tarpininkavimo mokestį ir mėnesinį 20,40 Eur tarpininkavimo mokestį (2.4 punktas). Byloje nėra ginčo, kad sutartis tarp šalių yra sudaryta, atsakovui lėšos buvo perduotos, tačiau šis įsipareigojimų nevykdė. Atsakovas sumokėjo 258 Eur tarpininkavimo mokestį, o paskesniais mėnesiais jokios įmokos nebuvo mokamos.
23. Paskola atsakovui buvo suteikta ieškovės administruojamoje skolinimo platformoje SAVY, kurioje asmenys gali elektroniniu būdu teikti paraiškas vartojimo kreditui gauti, o skolinimo platformoje registruoti fiziniai asmenys (skolintojai) gali dalyvauti aukcione, investuodami į tokias paskolas. Atsakovui buvo suteikta vartojimo kredito paskola, ją dalimis suteikė 73 asmenys.
24. Lietuvos banko išvada patvirtina, kad tarpusavio skolinimosi platformos organizatorius (ieškovė) gali su paskolos davėjais susitarti dėl skolos išieškojimo būdo ir kainos, t. y. kas vykdys išieškojimą iš kredito gavėjo ir kaip bus apmokamos ir paskirstomos išlaidos. Toks susitarimas nagrinėjamu atveju yra sudarytas ir įgyvendintas – ieškovės valdoma SAVY portalo naudojimosi sutarties 11.7 punkte nustatyta, kad skolintojo ir paskolos gavėjas sutinka ir patvirtina, kad organizatorius gali perimti skolintojų reikalavimo teises šioje sutartyje, paskolos ar vartojimo kredito sutartyje nustatytais atvejais, taip pat kai tai yra būtina paskolos sutarties vykdymui ir skolos išieškojimui užtikrinti organizatoriui siekiant vykdyti visus veiksmus, būtinus skolintojo interesams tinkamai atstovauti ir skolos grąžinimui administruoti. Automatinis skolintojo reikalavimo teisės perleidimas (su teise perleisti trečiajam asmeniui) įvyksta tada, kai organizatorius išsiunčia skolintojui portalo duomenų bazėje turimu el. paštu pranešimą apie automatinį reikalavimo teisės perėmimą. Organizatorius išsiunčia pranešimą paskolos gavėjui apie paskolos ar vartojimo kredito sutarties nutraukimą ir reikalavimo teisės perleidimą portalo duomenų bazėje esančiu el. pašto adresu ar paskutiniu žinomu paskolos gavėjo gyvenamosios vietos adresu. Kolegija nurodė, kad pranešimai (el. laiškais) buvo išsiųsti skolintojams, todėl SAVY portalo naudojimosi sutarties 11.7 punktas buvo įgyvendintas – po pranešimų išsiuntimo tiek skolintojams, tiek atsakovui ieškovė automatiškai perėmė reikalavimus, būtinus skolintojų interesams tinkamai atstovauti ir skolos grąžinimui administruoti.
25. Kolegija pažymėjo, kad su nurodytomis nuostatomis (nutarties 24 punktas) privalo susipažinti visi prie ieškovės valdomos skolinimosi platformos SAVY siekiantys prisijungti asmenys, t. y. tiek skolintojai, tiek ir kredito gavėjai, nes šios nuostatos įtvirtina portalo (platformos) naudojimosi taisykles. Atsakovas apie sutarties nutraukimą, reikalavimo perleidimą ir reikalavimus grąžinti skolą, sumokėti palūkanas bei delspinigius buvo informuotas 2020 m. kovo 30 d. Ginčo dėl aplinkybių, kad atsakovas buvo tinkamai informuotas apie sutarties nutraukimą, nėra, apeliaciniu skundu neginčijamos pirmosios instancijos teismo nustatytos aplinkybės dėl skolos fakto ir dydžio. Kadangi apie reikalavimo teisės perleidimą atsakovas buvo informuotas ne tik 2020 m. kovo 30 d. pranešimu, bet apie tai jam turėjo būti žinoma ir iš SAVY portalo naudojimosi sutarties nuostatų, kolegija laikė, kad būtent ieškovė turi teisę reikalauti, jog atsakovas įvykdytų pagal kredito sutartį neįvykdytas prievolės ([CK 6.101 straipsnio 1 dalis](#), [6.109 straipsnio 7 dalis](#)).
26. Byloje nustatyta, kad atsakovas, registruodamasis SAVY skolinimo platformoje ir sudarydamas vartojimo kredito sutartį, pasirašė elektroniniu parašu. Paraiškos (ofertos) xi sąlygoje nustatyta, kad kredito gavėjo portale atlikti veiksmai (kuriuos patvirtina kredito gavėjo paspaudimas ant mygtuko „sutinku“, pažymėjimas ant „varnelės“, dokumentų ir asmens duomenų pateikimas organizatoriui) yra laikomi kredito gavėjo parašu, turinčiu Elektroninio parašo įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą teisinę galią, o šiais veiksmais patvirtinta paraiška bei bendrosios sąlygos yra laikomi vienu originaliu dokumentu, sudarytu rašytine forma, ir sukelia tokias pat teises pasekmes kaip ir rašytinė paraiška bei bendrosios sąlygos, patvirtintos kredito gavėjo parašu. Pažymėtina, jog vii sąlygoje taip pat nurodyta, kad sutartis yra sudaroma aukciono būdu ir laikoma automatiškai sudaryta nuo aukciono pabaigos momento tarp kredito gavėjo ir skolintojo (-ų), kuris (-ie) laimėjo aukcioną. Aukcionas sėkmingai pasibaigia, kai siūlymai atitinka paraišką (sutapus kredito terminui, palūkanoms ir kredito sumai) arba organizatoriaus siūlymu kredito gavėjas sutinka su mažesne vartojimo kredito suma. Nagrinėjamu atveju 73 skolintojams sutikus paskolinti atsakovui pinigų, ši sutartis, vadovaujantis vii sąlyga, buvo laikoma automatiškai sudaryta ir šios sutarties sąlygų atsakovas turėjo laikytis.
27. Kolegija rėmėsi VKĮ 2 straipsnio 7 dalimi, 11 straipsnio 1 dalimi, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2012 m. liepos 5 d. sprendimu byloje *Content Services Ltd prieš Bundesarbeitskammer*, C-49/11.
28. Kolegija konstatavo, kad vartojimo kredito sutartis, pateikta kaip paraiška, automatiškai įsigaliojo 73 skolintojams sutikus paskolinti atsakovui lėšas. Patektoje paraiškoje yra užfiksuota tikslūs paraiškos (ofertos) patvirtinimo data, laikas bei IP adresas, iš kurio sutartis (Nr. oferta 398068) buvo automatiškai patvirtinta. Automatiškai patvirtintą Vartojimo kredito sutartį Nr. 398068 turėjo tiek ieškovė, tiek atsakovas. Atsakovas, neigdamas sutarties pasirašymo aplinkybes, nėra pateikęs įrodymų, kad sutartį patvirtino ne jis ar jo vardu trečias asmuo ar kad sutarties sąlygos yra pakeistos, nei teikiant tvirtinti sutartį Nr. oferta 398068. Atsakovas neprašė byloje skirti informacinių technologijų ekspertizės, teigdamas, jog sutartis nebuvo tinkamai sudarytos ([CPK 178 straipsnis](#)), todėl, tiek turėdamas galimybę prisijungti prie SAVY skolinimosi platformos, tiek pateikdamas sugeneruotą paraišką (ofertą) dėl vartojimo kredito sutarties sudarymo, žinojo ir suprato Vartojimo kredito sutarties Nr. 398068 sąlygas.
29. Kolegija, atsižvelgdama į Vartojimo kredito sutarties sąlygas Nr. 398068, šalių elgesį sutartinių santykių metu, laikė nepagrįstais atsakovo argumentus, kad ieškovė neturi reikalavimo teisės į jį, kad sutarties sąlygos nėra aiškos ar parengtos netinkamai.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

30. Kasaciniu skundu atsakovas prašo panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį ir pirmosios instancijos teismo galutinio sprendimo dalį, kuria ieškovei iš atsakovo priteista 2983,31 Eur negrąžinto kredito, 444,10 Eur palūkanų, 146,09 Eur tarpininkavimo mokesčio, 28,95 Eur delspinigių, 5 proc. dydžio metinės procesinės palūkanos už priteistą 3602,45 Eur sumą iki teismo sprendimo visiško įvykdymo ir 1538,91 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, ir dėl šios dalies priimti naują sprendimą – įsekinį atmeti, perskirstyti teismuose patirtas bylinėjimosi išlaidas, priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 30.1. Vartojimo kredito sutartis turi būti rašytinė ir negali būti sudaryta konkludentiniais veiksmais (VKĮ 11 straipsnio 1 dalis, [CK 1.71 straipsnio 2 dalis](#), 6.882 straipsnis). Rašytinės formos dokumentui prilyginami šalių pasirašyti dokumentai, perduoti telegrafinio, faksimilinio ryšio ar kitokiais telekomunikacijų galiniais įrenginiais, jeigu yra užtikrinta teksto apsauga ir galima identifikuoti parašą ([CK 1.73 straipsnio 2 dalis](#)). Ieškovės pateiktoje Vartojimo kredito sutartyje Nr. 398068 šalių fizinių parašų nėra. Atsakovas Vartojimo kredito sutarties nepasirašė ir kvalifikuotu elektroniniu parašu, kaip jis yra apibrėžtas 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 910/2014 dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje, kuriuo panaikinama Direktyva 1999/93/EB (toliau – Reglamentas 910/2014) 3 straipsnio 12 punkte (pažangusis elektroninis parašas, sukurtas naudojant kvalifikuotą elektroninio parašo kūrimo įtaisą ir patvirtintas kvalifikuotu elektroninio parašo sertifikatu). EAEOPUI 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad elektroninio parašo, neatitinkančio kvalifikuotam elektroniniam parašui keliamų reikalavimų, nustatytų Reglamente 910/2014, teisinė galia yra lygiavertė rašytiniam parašui, jeigu tokio elektroninio parašo naudotojai dėl to iš anksto susitaria raštu ir jeigu yra galimybė šį susitarimą išsaugoti patvariojoje laikmenoje. Atsakovas jokių išankstinių rašytinių susitarimų su ieškove dėl elektroninio parašo, kuris būtų lygiavertis rašytiniam parašui, nesudarė ir Vartojimo kredito sutarties Nr. 398068 tokiu parašu nepasirašė. Pagal [CK 1.93 straipsnio 2 dalį](#), 6.882 straipsnį rašytinės formos nesilaikymas daro sandorį negaliojantį, todėl Vartojimo kredito sutartis Nr.

398068, kuri nėra pasirašyta nė vienos iš šalių ir kuria remdamosi teismai tenkino ieškinį, laikytina negaliojančia. Teismai, sprenddami, ar Vartojimo kredito sutartis Nr. 398068 sudaryta įstatyme įtvirtinta rašytine forma, rėmėsi pačia sutartimi, kurios teisėtumo (galiojimo) klausimas keliamas. Be to, Elektroninio parašo įstatymas nebegalioja nuo 2018 m. gegužės 9 d. (negaliojo ir Vartojimo kredito sutarties Nr. 398068 sudarymo dieną – 2019 m. rugpjūčio 13 d.), o Reglamentas 910/2014 ir EAEOPUPĮ įtvirtintas reglamentavimas yra visiškai kitoks nei Elektroninio parašo įstatyme. Kadangi ginčo sutartis yra sudaryta nesilaikant imperatyviosiomis teisės aktų nuostatomis nustatytos sandorio rašytinės formos (o tai pačią sutartį daro negaliojančią), tai teismų argumentai dėl sutarties sudarymo aplinkybių tampa teisiškai nereikšmingi. Atsakovo nuomone, yra svarbu ir tai, kad Vartojimo kredito sutartis Nr. 398068 nėra sudaryta patvariojoje laikmenoje (VKĮ 2 straipsnio 7 dalis, 11 straipsnio 1 dalis; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 17 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-7-4-611/2020](#)).

- 30.2. Vartojimo kredito sutartis Nr. 398068 yra daugiašalė ir buvo sudaryta atsakovo, kaip vartojimo kredito gavėjo (vartotojo), ieškovės, kaip tarpusavio skolinimo platformos operatorės, ir 73 kitų fizinių asmenų, kaip paskolos davėjų. Pagal 2019 m. rugpjūčio 13 d. galiojusios redakcijos VKĮ 2 straipsnio 11, 22 punktus subjektinė teisė reikalauti grąžinti kreditą ir su juo susijusias įmokas priklauso būtent fiziniams asmenims – paskolos davėjams. Ginčo atveju ieškinį pareiškė tarpusavio skolinimo platformos operatorius (VKĮ 2 straipsnio 14 dalis). Remiantis Lietuvos banko išvada reikalavimo teisių perdidimui VKĮ nuostatos nėra taikomos, todėl šiems santykiams taikomos bendrosios CK nuostatos. CK 6.103 straipsnyje įtvirtinta, kad reikalavimo perdidimo sutarties formai taikomi tokie pat reikalavimai kaip ir pagrindinei prievolei. Kadangi vartojimo kredito sutartis turi būti sudaryta rašytine forma patvariojoje laikmenoje, o šios formos nesilaikymas sutartį daro negaliojančią, tai ir reikalavimo perdidimo sutartis tarp fizinių asmenų – paskolos davėjų ir tarpusavio skolinimo platformos operatoriaus turi būti sudaryta rašytine forma patvariojoje laikmenoje, o šios formos nesilaikymas daro sutartį negaliojančią. Ieškovė nepateikė teismui fizinių asmenų – paskolos davėjų pasirašytų sutarčių, kuriomis reikalavimai būtų perleisti.
31. Ieškovė atsiliepimu į kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti ir bylą nagrinėjusių teismų procesinius sprendimus palikti nepakeistus, priteisti iš atsakovo bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 31.1. Aplinkybės, ar vartojimo kredito sutartis sudaryta, ar reikalavimo teisių perdidimas įvyko, yra fakto klausimas, todėl kasaciniame teisme nenustatytinas (CPK 353 straipsnio 1 dalis).
- 31.2. Atsakovas neginčijo fakto, kad paskolos lėšas gavo ir jų negrąžino, t. y. 2020 m. rugpjūčio 6 d. prieštaravimuose nenurodė ir bylos nagrinėjimo metu neginčijo sutarties sudarymo fakto, tik aplinkybes: kokio turinio sutartį sudarė, ar ieškovė turi reikalavimo teisę į atsakovą; teikė prieštaravimus dėl sutarties sąlygų bei ieškėvės pareikštų reikalavimų pagrįstumo. Kasaciniame skunde atsakovas teigia priešingai, t. y. kad Vartojimo kredito sutartis Nr. 398068 yra negaliojanti, nes nepasirašyta.
- 31.3. Pirmosios instancijos teismui atsakovas pateikė tokio paties turinio sutartį (Specialiąsias ir Bendrąsias sąlygas, SAVY portalo naudojimosi sutartį), kurias byloje yra pateikusi ieškovė patvariaja laikmena (PDF) (EAEOPUPĮ 5 straipsnio 1 dalis, Mokėjimų įstatymo 2 straipsnio 47 punktą). Šalys iš anksto patvariaja laikmena SAVY portalo naudojimosi sutartimi (3.7 punktą) susitarė dėl sutarties pasirašymo rašytiniam parašui teisine galia lygiaverti elektroniniu parašu (EAEOPUPĮ 5 straipsnio 1 dalis). SAVY portalo naudojimosi sutartį šalys sudarė iki atsakovo kreipimosi dėl paskolos suteikimo ir joje apibrėžė platformos vartotojų, organizatoriaus, skolintojų, taip pat atsakovo kaip platformos vartotojo teises ir pareigas, taip pat kad naudotų reikalavimų Reglamente 910/2014 neatitinkančią elektroninį parašą ir kad jo teisinė galia šio susitarimo pagrindu bus lygiavertė rašytiniam parašui pagal EAEOPUPĮ 5 straipsnio 1 dalies reikalavimus. Toks šalių susitarimas ieškovei svarbus ekonomine sąnaudų ir platformos veiklos prasme, nes kvalifikuotas elektroninis parašas apsunkintų platformos veiklą ir galėtų neigiamai paveikti jos konversiją (angl. *conversion*), t. y. santykį tarp platformos vartotojų ir klientų – asmenų, kurie ne tik registruojasi platformoje, bet ir faktiškai naudojami platformos paslaugomis. Šalys SAVY portalo naudojimosi sutartyje susitarimą dėl elektroninio parašo ir sutarties sudarymo pakartojo Vartojimo kredito sutarties ofertos (Specialiųjų sąlygų) preambulės ix punkte, taip įgyvendindamos SAVY portalo naudojimosi sutartimi iš anksto sudarytą susitarimą dėl elektroninio parašo. Ši aplinkybė papildomai įrodo, kad sutartis sudaryta patvariaja laikmena. Be to, Vartojimo kredito sutarties oferta turi tvirtinamąjį įrašą, kuriame identifikuojamas atsakovas, laiko žymė bei IP adresas. Ofertoje yra įrašyta jos patvirtinimo data (2019 m. rugpjūčio 13 d.) ir laiko žyma – 14.05 val. Remiantis SAVY portalo naudojimosi sutarties 3.7 punktu, šalys iš anksto raštu patvariojo laikmenoje susitarė dėl elektroninės laiko žymos ir jai yra taikoma prezumpcija dėl šioje žymoje nurodytos datos ir laiko tikslumo (EAEOPUPĮ 5 straipsnio 3 dalis). Ginčo tarp šalių dėl laiko žymos nėra. Ši laiko žyma taip pat nustato įrenginio IP adresą, kuriuo atsakovas patvirtino sutartį. Byloje taip pat nėra kilęs ginčas tarp šalių dėl to, kad ne atsakovas asmeniškai patvirtino sutartį ar kad IP įrenginys jam nepriklauso.
- 31.4. Atsakovas atliko konkludentinius veiksmus, kurie patvirtina Vartojimo kredito sutarties sudarymą. Tai reikšmingos faktinės aplinkybės, kurios patvirtina, kad sutartis buvo sudaryta, nes yra išreikšta aiški atsakovo valia ją sudaryti ir gauti iš jos kylančią naudą.
- 31.5. Atsakovas iš savo sąskaitos apmokėjo registracijos mokestį, nurodydamas unikalų simbolių rinkinį, kurį organizatorius paskolos gavėjui nurodė portale (arba instrukcijose po to, kai jis pateikia savo duomenis ir susipažįsta su dokumentais), kuriuo patvirtino ofertą bei savo valią priimti būtent tokias Bendrąsias sąlygas, SAVY portalo naudojimosi sutartį. Asmens duomenų tvarkymo taisyklės, su kuriomis jis susipažino ir sutiko organizatoriaus portale teikdamas paraišką ir atliko kitas SAVY portalo naudojimosi sutarties 4 skirsnyje nustatytas tapatybės nustatymo veiksmus (be kita ko, davė sutikimą dėl asmens duomenų tvarkymo, kad ieškovė galėtų įvertinti atsakovo kreditingumą, ir patvirtino prašymą dėl paskolų refinansavimo). Ieškovė kreditingumo vertinimo veiksmus atliko, surinko duomenis iš registru, lėšas tretiesiems asmenims pervedė ir įskaitė likutį atsakovui. Šie veiksmai yra papildomi šalių susitarimui dėl elektroninio parašo naudojimo pagal EAEOPUPĮ 5 straipsnio 1 dalį, dėl jų ginčo byloje nėra. Byloje esantys įrodymai patvirtina, kad atsakovas, prisijungdamas prie ieškovės platformos, išreikšė valią sudaryti vartojimo kredito sutartį.
- 31.6. Ginčo tarp skolintojų ir organizatoriaus dėl reikalavimo teisių perdidimo nėra. Automatinis reikalavimo teisių perdidimas įvyko SAVY portalo naudojimosi sutarties bei Siūlymų sąlygomis ir tvarka. Remiantis SAVY portalo naudojimosi sutarties 3.7 punktu, skolintojai ir organizatorius yra susitarę dėl elektroninio parašo naudojimo, todėl tiek Vartojimo kredito sutartis, tiek jos sąlygos ir tvarka sudarytas reikalavimo teisės perdidimas šalims turi įstatymo galia ([CK 6.189 straipsnis](#)). Automatinio reikalavimo teisės perdidimo sąlygos ir tvarka yra apibrėžtos SAVY portalo naudojimo sutarties 12.7 punkte, ši tvarka detalizuojama Skolintojų siūlymų 3 skirsnyje, kuriuos 73 skolintojai elektroniniu būdu patvirtino dalyvaudami aukcione. Automatinis skolintojo reikalavimo teisės perdidimas byloje įvyko, kai organizatorius išsiuntė skolintojams portalo duomenų bazėje turimus el. paštais pranešimą dėl 2019 m. rugpjūčio 13 d. paskolos sutarties Oferta 398068 („Sutartis“) nutraukimo, automatinio reikalavimo perėmimo ir reikalavimo nedelsiant grąžinti skolą, palūkanas ir delspinigius („Pranešimas“). Pranešimas yra sudarytas raštu, elektroniniu būdu, patvariojoje PDF laikmenoje, t. y. tokia pačia forma, kaip ir sutartis ([CK 6.103 straipsnis](#)).
- 31.7. Atsakovas neturi teisinio suinteresuotumo ginčyti automatinio reikalavimo perdidimo byloje, nes jis skolintojų reikalavimo teisėmis nedisponuoja. Skolintojams norint perleisti savo reikalavimo teises, o ieškovei – jas perimti, atsakovo sutikimas nereikalingas ([CK 6.101 straipsnio 1 dalis](#)).
- 31.8. Tarp registracijos portale ir ofertos pateikimo praėjo tam tikras laiko tarpas. Tuo atveju, jei atsakovui būtų nepatikusios platformoje galiojančios taisyklės ar pateikto pasiūlymo finansinė vertė, jis būtų galėjęs paraiškos neteikti ir kreiptis į kitą finansų įstaigą. Atsakovas yra veiksnus pilnametis asmuo, byloje nenustatyta, kad jis būtų nesupratus sutarties, paraišką būtų pateikęs būdamas neblaivus, apsvaigęs nuo narkotinių medžiagų, naktį, kad prieš jį būtų buvusi naudota prievarta, apgaulė arba jis sutartį būtų sudaręs dėl sunkios ekonominės padėties ar pan. Priežiūros institucija išvadoje nenustatė esminių ieškovės veiklos pažeidimų.

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl vartojimo kredito sutarties formos ir pasirašymo

32. [CK 6.886 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad vartojimo kredito sutartimi kredito davėjas suteikia arba įsipareigoja suteikti kredito gavėjui vartojimo kreditą atidėto mokėjimo, paskolos forma arba kitu panašiu finansiniu būdu, išskyrus sutartis dėl nuolatinio tos pačios rūšies paslaugų teikimo ar tos pačios rūšies prekių tiekimo, kai kredito gavėjas už teikiamas paslaugas ar tiekiamas prekes moka dalimis jų teikimo ar tiekimo metu. Tokia vartojimo kredito sutarties sąvoka yra įtvirtinta ir [VKĮ 2 straipsnio 22 punkte](#). [CK 6.886 straipsnio](#) 3 dalyje nustatyta, kad su vartojimo kreditu susijusius santykius reglamentuoja šis kodeksas ir kiti įstatymai.
33. [CK 1.136 straipsnio 2 dalies 1 punkte](#) nustatyta, kad civilinės teisės ir pareigos atsiranda iš [CK](#) ir kituose įstatymuose nurodytų sutarčių ir kitokių sandorių, taip pat nors įstatymuose nenustatytų, bet jiems neprieštarujančių sandorių. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad sutartis yra dviejų asmenų valios išraiška, jų suderinta valia, kurios tikslas – sukurti šalių tarpusavio teises ir pareigas. Sutarčiai egzistuoti pakanka šalių susitarimo, kuris gali būti išreikštas ir konkludentiniais veiksmais, ir tik išimtiniais, įstatyme nustatytais atvejais sutarties galiojimui būtinas dar vienas elementas – šalių susitarimo forma ([CK 6.159 straipsnis](#)) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. vasario 27 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-106-706/2015](#)).
34. Pagal [CK 1.71 straipsnio](#) 1 dalį sandoriai sudaromi žodžiu, raštu (paprasčia arba notarine forma) arba konkludentiniais veiksmais. Rašytinės formos sandoriai sudaromi surašant vieną dokumentą, pasirašomą visų sandorio šalių, arba šalims apsieičiant atskirais dokumentais. Rašytinės formos dokumentui prilyginami šalių pasirašyti dokumentai, perduoti telegrafinio, faksimilinio ryšio ar kitokiais telekomunikacijų galimais įrenginiais, jeigu yra užtikrinta teksto apsauga ir galima identifikuoti parašą ([CK 1.73 straipsnio](#) 2 dalis (iki 2022 m. sausio 1 d. galiojusi redakcija)). Kai pagal įstatymus ar šalių susitarimą sutartis turi būti paprastos rašytinės formos, ji gali būti sudaroma tiek surašant vieną šalių pasirašomą dokumentą, tiek ir apsieičiant raštais, telegramomis, telefonogramomis, telefakso pranešimais ar kitokiais telekomunikacijų galimais įrenginiais perduodama informacija, jeigu yra užtikrinta teksto apsauga ir galima identifikuoti jį siuntusios šalies parašą ([CK 6.192 straipsnio](#) 2 dalis (iki 2022 m. sausio 1 d. galiojusi redakcija)). Kadangi nagrinėjamoje byloje keliama vartojimo kredito sutarties nuotoliniu būdu sudarymo problema, tai kilusiam ginčui spresti yra aktuali [VKĮ 10 straipsnio 1 dalyje](#) įtvirtinta nuostata, kad vartojimo kredito sutartis gali būti sudaroma nuotoliniu būdu su vartojimo kredito gavėju, jeigu vartojimo kredito davėjas įsitikina tokia vartojimo kredito gavėjo valia. [VKĮ 11 straipsnio 1 dalyje](#) įtvirtinta, kad vartojimo kredito sutartis turi būti sudaroma raštu patvariojoje laikmenoje. Vartojimo kredito sutarties šalys turi gauti po vieną vartojimo kredito sutarties egzempliorių.
35. [VKĮ 2 straipsnio 7 dalyje](#) yra išaiškintapatvariosios laikmenos sąvoka – tai laikmena (popierius, kompiuterio diskelis, vienkartinio įrašymo kompaktinis diskas (CD), universalusis skaitmeninis (optinis) diskas (DVD), vartojimo kredito gavėjo kompiuterio standusis diskas, kuriame įrašytas elektroninis paštas ir kita, išskyrus interneto svetaines, jeigu jos neatitinka šioje dalyje nurodytų patvariosios laikmenos požymių), kuri suteikia galimybę vartojimo kredito gavėjui ateityje pasinaudoti nepakitusia joje laikoma informacija ir galimybę jam skirtą informaciją laikyti tiek laiko, kiek reikia pagal informacijos paskirtį, ir taip, kad ja būtų galima pasinaudoti ateityje ir kad būtų galima laikomą informaciją atkurti jos nepakeičiant.
36. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas savo sprendimuose yra atskleidęs patvariosios laikmenos sampratą, nurodydamas, kad tai priemonė, kuri suteikia galimybę mokėjimo paslaugų vartotojui saugoti jam asmeniškai skirtą informaciją taip, kad su ja būtų galima susipažinti ateityje, informacijos paskirtį atitinkančiu laikotarpiu, ir kuri suteikia galimybę saugomą informaciją atgaminti nepakeistą (Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2017 m. sausio 25 d. sprendimas byloje *BAWAG PSK Bank für Arbeit und Wirtschaft und Österreichische Postsparkasse AG prieš Verein für Konsumenteninformation*, C-375/15, 40 punktas). Vien nuorodos į skolinančios įmonės interneto svetainę pateikimas neatitinka patvariajai laikmenai keliamų reikalavimų (Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2012 m. liepos 5 d. sprendimas byloje *Content Services Ltd prieš Bundesarbeitskammer*, C-49/11, 42–44 punktai; 2016 m. lapkričio 9 d. sprendimas byloje *Home Credit Slovakia a.s. prieš Kl?ra B?róov?*, C-42/15, 35 punktas).
37. Sudarant vartojimo kredito sutartį nuotoliniu būdu yra svarbus ir jos pasirašymo būdas, taigi atitinkamai ir elektroninio parašo reglamentavimas.
38. Europos Parlamento ir Tarybos 2014 m. liepos 23 d. Reglamento Nr. 910/2014 dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje, kuriuo panaikinama Direktyva 1999/93/EB, 3 straipsnio 10 dalyje nustatyta, jog elektroninis parašas – elektroninės formos duomenys, kurie yra prijungti prie kitų elektroninė(s) formos duomenų? arba logis?kai susieti su jais ir kuriuos pasiras?antis asmuo naudoja pasiras?ydamas. Šio straipsnio 12 dalyje nustatyta, kad kvalifikuotas elektroninis parašas – tai pažangusis elektroninis parašas, sukurtas naudojant kvalifikuotą elektroninio parašo kūrimo įtaisą ir patvirtintas kvalifikuotu elektroninio parašo sertifikatu. Reglamento 25 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad kvalifikuoto elektroninio parašo?o teisine? galia yra lygiavertė? ras?ytiniam parašui?ui, tačiau 1 dalyje įtvirtinta, jog negalima atsisakyti pripaž?inti elektroninio parašo?o teisine?s galios ir jo tinkamumo naudoti kaip i?rodyma? teismo procese tik de?l to, kad parašo?as yra elektroninis arba kad jis neatitinka kvalifikuotų elektroninių? parašo?u? reikalavimų?.
39. EAEOPUPĮ 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad elektroninio parašo, neatitinkančio kvalifikuotam elektroniniam parašui keliamų reikalavimų, kurie yra nustatyti Reglamente 910/2014, teisinė galia yra lygiavertė rašytiniam parašui, jeigu tokio elektroninio parašo naudotojai dėl to iš anksto susitaria raštu ir jeigu yra galimybė šį susitarimą išsaugoti patvariojoje laikmenoje.
40. Atsakovas nesutinka su teismų išvada, kad jis vartojimo kredito sutartį sudarė tinkama forma, nurodo, kad EAEOPUPĮ 5 straipsnio 1 dalyje reglamentuotu parašu jos nepasirašė, sutarties iš ieškovės negavo patvariojoje laikmenoje, ir nors iš esmės sutinka su faktu, kad vartojimo kredito sutartis buvo sudaryta ir jis pinigų gavo, tačiau neigia žinojęs vartojimo kredito sutarties turinį. Teisėjų kolegija, prieš pasisakydama atsakovo kasaciniame skunde keliamais klausimais, pažymi, kad pagal [CPK 353 straipsnio](#) 1 dalį kasacinis teismas, neperžengdamas kasacinio skundo ribų, patikrina apskustų sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu, ir yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių. Dėl šios priežasties teisėjų kolegija daro išvadą remdamasi jau byloje teismų nustatytais faktais.
41. Nagrinėjamoje byloje teismų nustatyta, kad atsakovas 2019 m. rugpjūčio 13 d. ieškovės administruojamoje skolinimo platformoje SAVY elektroniniu būdu pateikė paraišką paskolai gauti. Atsakovas pats užpildė Vartojimo kredito paraišką Nr. oferta_398068 kreditui gauti, ją pasirašė elektroniniu būdu 2019 m. rugpjūčio 13 d. 14.05 val., paraiškoje nurodytas IP adresas, iš kurio sutartis (Nr. oferta_398068) buvo automatiškai patvirtinta. Vartojimo kredito paraišką Nr. oferta_398068, kaip įrodymą, teismui pateikė tiek ieškovė, tiek ir pats atsakovas.

42. Vartojimo kredito paraiškos Nr. oferta_398068 viii punkte nustatyta, kad kredito gavėjas elektroniniu būdu patvirtina šią paraišką bei Bendrąsias sąlygas, kurios sudaro vieną sutartį ir yra įtraukiamos į šią paraišką su nuoroda į jas portale. Pagal paraiškos ix punktą kredito gavėjo portale atlikti veiksmai (kuriuos patvirtina kredito gavėjo paspaudimas ant mygtuko „sutinku“, pažymėjimas ant „varnelės“, dokumentų ir asmens duomenų pateikimas organizatoriui) yra laikomi kredito gavėjo parašu, turinčiu Elektroninio parašo įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą teisinę galią, o šiais veiksmais patvirtinta paraiška bei Bendrosios sąlygos yra laikomi vienu originaliu dokumentu, sudarytu rašytine forma, ir sukelia tokias pat teises pasekmes kaip ir rašytinė paraiška bei Bendrosios sąlygos, patvirtintos kredito gavėjo parašu.
43. Teisėjų kolegijos vertinimu, šios Vartojimo kredito paraiškos Nr. oferta_398068 nuostatos ir tai, kad atsakovas pats pateikė pirmosios instancijos teismui šią paraišką, patvirtina, kad tarp šalių buvo sudarytas susitarimas dėl to, kas bus laikoma atsakovo elektroniniu parašu ir kad toks susitarimas yra išsaugotas patvariojoje laikmenoje, kaip to reikalaujama pagal EAEOPUPĮ 5 straipsnio 1 dalį. Teisėjų kolegija sutinka su teismu išvada, kad aplinkybė, jog paraiškoje nurodyta nebegaliojanti Elektroninio parašo įstatymo 8 straipsnio 1 dalis, neturi teisinės reikšmės nagrinėjamam ginčui spręsti, nes nurodytos Vartojimo kredito paraiškos Nr. oferta_398068 nuostatos vertintinos ir atitinka jos pateikimo metu galiojusio EAEOPUPĮ 5 straipsnio 1 dalį.
44. Byloje teismų nustatyta, kad atsakovas atliko paraiškos ix punkte nurodytus veiksmus, taigi pasirašė paraišką šalių sutartu elektroniniu parašu, ir, minėta, atsakovo dispozicijoje yra pati Vartojimo kredito paraiška Nr. oferta_398068. Tai patvirtina, kad atsakovas, kaip vartojimo kredito gavėjas, turėjo (ir turi) galimybę ateityje pasinaudoti nepakitusia joje laikoma informacija ir galimybę jam skirtą informaciją laikyti tiek laiko, kiek reikia pagal informacijos paskirtį, ir taip, kad ją būtų galima pasinaudoti ateityje ir kad būtų galima laikomą informaciją atkurti jos nepakeičiant, kaip reikalaujama pagal VKĮ 2 straipsnio 7 dalį (nutarties 35 punktas).
45. Byloje taip pat nustatyta, kad atsakovas teismui pateikė ne tik Vartojimo kredito paraišką Nr. oferta_398068, bet ir bendrąją vartojimo kredito sutartį (Vartojimo kredito sutarties Bendrosios sąlygos) bei SAVY portalą naudojimosi sutartį, todėl teisėjų kolegija laiko pagrįsta pirmosios instancijos teismo išvadą, kad atsakovas, prisijungęs elektroniniu būdu prie skolinimo platformos SAVY, turėjo susipažinti su nurodytais dokumentais, kurie jam buvo pateikti elektroninėje erdvėje. Be to, atsakovas pirmosios instancijos teismui patvirtino, kad SAVY portalą naudojimosi sutartį gavo el. paštu. Tai lemia išvadą, kad atsakovas turėjo ir SAVY portalą naudojimosi sutartį patvariojoje laikmenoje, kaip to reikalaujama pagal VKĮ 2 straipsnio 7 dalį (nutarties 35 punktas). Remiantis Vartojimo kredito paraiškos Nr. oferta_398068 ii, ix, 2.1 punktais, ši paraiška (su Specialiosiomis sąlygomis) ir Bendrosios sąlygos yra Vartojimo kredito sutarties Nr. 398068 dalys, kurias šalys įsipareigojo vykdyti ir laikytis jose įtvirtintų nuostatų. Be to, šalys įsipareigojo laikytis ir SAVY portalą naudojimosi sutarties nuostatų (Vartojimo kredito paraiškos Nr. oferta_398068 iii punktas). Teisėjų kolegija sutinka su pirmosios instancijos teismo išvada, kad atsakovas, veikdamas kaip protingas ir atsakingas asmuo, prieš nustatyta tvarka pateikdamas Vartojimo kredito paraišką Nr. oferta_398068, turėjo pareigą ir galimybę išsamiai susipažinti su visos Vartojimo kredito sutarties Nr. 398068 turiniu.
46. Teisėjų kolegija taip pat atkreipia dėmesį, kad sutarties esmė – tai šalių susitarimas, pasiektas suderinus jų valią, o sutarčių laisvės principas reiškia, kad civilinių teisių santykių dalyviai patys sprendžia, ar sudaryti sutartį ([CK 6.156 straipsnis](#)). Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią ([CK 6.189 straipsnio 1 dalis](#)) ir kiekviena sutarties šalis, turėdama sutartinių santykių, privalo elgtis sąžiningai ([CK 6.158 straipsnio 1 dalis](#)). Nors vartojimo kredito sutartis atitinka ne tik tokiai sutarčių rūšiai, bet ir bendruosius vartojimo sutartims keliamus reikalavimus, o tai, be kita ko, reiškia, kad atsakovas, kaip vartotojas, naudojasi papildoma apsauga, tačiau tai negali lemti atsakovo teisės atsisakyti vykdyti priimtas prievolės pagal vartojimo kredito sutarties sąlygas, kurių nesąžiningumas byloje nenustatytas. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad papildoma vartotojams suteikiama apsauga skiriama siekiant išvengti stipresniosios šalies primestų sąlygų, taip siekiant išlaikyti šalių teisių ir pareigų pusiausvyrą. Ši papildoma apsauga nesudaro išimčių iš vieno svarbiausių privatinės teisės principų – *pacta sunt servanda* (sutarčių reikia laikytis) ([CK 6.38, 6.59 straipsniai](#)), todėl nereikia, kad vartotojai gali naudotis įstatymo jiems suteiktomis vartotojų teisių apsaugos priemonėmis, siekdami nesąžiningai išvengti laisva valia priimtų prievolių vykdymo. Jei iš turimų įrodymų matyti, kad skolininkas sistemingai laiku nevykdo prievolių, o skolininko, nors ir saugomo vartotojams taikomų papildomų teisių apsaugos mechanizmų, ir kreditoriaus teisių bei pareigų įgyvendinimo požiūriu skolininkui netenka neproporcingai griežta prievolių vykdymo našta, teismas turi teisinį pagrindą tenkinti kreditoriaus pareiškimą nepaisydamas sutarties kvalifikavimo kaip vartojimo fakto (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. lapkričio 14 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-500/2014](#)).
47. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į nurodytas teisės normas ir kasacinio teismo išaiškinimus, į tai, kad Vartojimo kredito sutarties Nr. 398068 pagrindu atsakovas realiai kreditą gavo, jam buvo pateiktas šios sutarties tekstas ir ją atsakovas pasirašė su ieškove iš anksto sutartu būdu, taip pat į tai, kad atsakovas šią sutartį sudarė laisva valia, pats užpildydamas paraišką, konstatuoja, kad jis privalėjo elgtis sąžiningai ir vykdyti priimtus įsipareigojimus, taigi laiku grąžinti kreditą ir mokėti palūkanas. Atsakovui nevykdomas Vartojimo kredito sutartimi Nr. 398068 priimtų įsipareigojimų jam pagrįstai taikytą sutartinę civilinę atsakomybę ([CK 6.245 straipsnio 3 dalis](#)).

Dėl tarpusavio skolinimo platformos operatoriaus teisės reikalauti grąžinti kreditą

48. VKĮ 2 straipsnio 14 dalyje nustatyta, kad tarpusavio skolinimo platformos operatorius – tai juridinis asmuo, kuris administruoja tarpusavio skolinimo platformą. Vykdamas tokią veiklą tarpusavio skolinimo platformos operatorius savo interneto svetainėje privalo skelbti VKĮ 25³ straipsnio 7 dalyje nurodytą informaciją, įskaitant detalią išieškojimo vykdymo procedūrą vartojimo kredito gavėjui laiku nevykdomas vartojimo kredito sutartyje nustatytų finansinių įsipareigojimų (3 punktas). Šią informaciją pagal VKĮ 25³ straipsnio 1 dalį tarpusavio skolinimo platformos operatorius iki vartojimo kredito sutarties sudarymo privalo pateikti paskolos davėjui (3 punktas).
49. VKĮ 25³ straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad iki vartojimo kredito sutarties sudarymo tarpusavio skolinimo platformos operatorius privalo supažindinti paskolos davėją su paskolos davėjo prisiimama rizika (operatoriaus nemokumo rizika, pasitraukimo iš veiklos rizika, interesų konflikto rizika, vartojimo kredito gavėjo nemokumo rizika, netinkamo vartojimo kredito sutarties vykdymo rizika ir kitomis konkrečiam tarpusavio skolinimo platformos operatoriumi ir jo veiklai būdingomis rizikos rūšimis). Iki vartojimo kredito sutarties sudarymo tarpusavio skolinimo platformos operatorius, be kitos šiame įstatyme nurodytos informacijos, vartojimo kredito gavėjui privalo pateikti informaciją apie vartojimo kredito gavėjo, paskolos davėjo ir tarpusavio skolinimo platformos operatoriaus teises ir pareigas, susijusias su tarpusavio skolinimu.
50. Nurodyti VKĮ 25³, 25⁴ straipsniuose įtvirtinti reikalavimai yra įgyvendinti ieškovės administruojamame portale paskelbtoje SAVY portalą naudojimosi sutartyje, kurios preambulėje nustatyta, kad ši sutartis reglamentuoja naudojimosi portalu sąlygas, teisinius santykius tarp portalą vartotojų ir jo organizatoriaus, taip pat tarp vartotojų. Šiame portale organizatoriaus padeda vartotojams pasiskolinti vieniems iš kitų ir elektroniniu būdu sudaryti sandorius; portalas veikia kaip tarpininkas tarp asmenų, kurie nori pasiskolinti, ir asmenų, kurie nori paskolinti. SAVY portalą naudojimosi sutarties 5.1 punkte nustatyta, kad paskolos sutartis sudaroma portale vykstančių aukcionų metu, t. y. kai vartotojas pateikia paraišką (ofertą), kuri yra patvirtinta organizatoriaus, ir aukciono metu skolintojas pateikia siūlymą (akceptą) ir, sutapus paraiškos ir siūlymo esminėms sąlygoms (Specialiosios sąlygos) bei vartotojams sutikus su Bendrosiomis sąlygomis, yra sudaroma paskolos sutartis; esminės sąlygos yra paskolos suma, palūkanos ir terminas.
51. Atsakovo pateiktoje Vartojimo kredito paraiškos Nr. oferta_398068, kuri, minėta, yra Vartojimo kredito sutarties Nr. 398068 dalis, vii punkte nustatyta, kad ši sutartis yra sudaroma aukciono būdu ir laikoma automatiškai sudaryta nuo aukciono pabaigos momento tarp kredito gavėjo ir skolintojo (-ų), kuris (-ie) laimėjo aukcioną; aukcionas sėkmingai pasibaigia, kai siūlymai atitinka paraišką (sutapus kredito

terminui, palūkanoms ir kredito sumai) arba organizatoriaus siūlymu kredito gavėjas sutinka su mažesne vartojimo kredito suma.

52. Nagrinėjamoje byloje teismų nustatyta, kad Vartojimo kredito sutartis Nr. 398068, pateikta atsakovo kaip paraiška, automatiškai įsigaliojo 73 skolintojams aukciono metu sutikus paskolinti jam lėšas. Atsakovo nuomone, būtent šie asmenys ir turi teisę reikalauti iš jo grąžinti kreditą ir įvykdyti kitus sutartyje įtvirtintus įsipareigojimus, nes byloje nėra duomenų apie reikalavimo perdavimo sutarties sudarymą tokia pačia forma kaip ir Vartojimo kredito sutartis Nr. 398068, t. y. raštu patvariojoje laikmenoje, pasirašant iš anksto su ieškove sudartu elektroniniu parašu. Bylą nagrinėję teismai nusprendė, kad būtent ieškove, kuriai paskolos davėjai SAVY portalo naudojimosi sutarties 11.7 punkto pagrindu perdėjo reikalavinį atsakovui, turi teisę reikalauti, jog atsakovas įvykdytų pagal vartojimo kredito sutartį neįvykdytas prievolės. Teisėjų kolegija laiko šią teismų išvadą pagrįsta.
53. SAVY portalo naudojimosi sutarties 11.7 punkte nustatyta, kad skolintojas ir paskolos gavėjas sutinka ir patvirtina, kad organizatorius gali perimti skolintojų reikalavimo teises šios sutarties, paskolos ar vartojimo kredito sutarties nustatytais atvejais ir kai tai yra būtina paskolos sutarties vykdymui ir skolos išieškojimui užtikrinti, turint tikslą organizatoriui vykdyti visus veiksmus, būtinus skolintojo interesams tinkamai atstovauti ir skolos grąžinimui administruoti. Automatinis skolintojo reikalavimo teisės perdavimas (su teise perleisti trečiajam asmeniui) įvyksta, kai organizatorius išsiunčia skolintojui portalo duomenų bazėje turimu el. paštu pranešimą apie automatinį reikalavimo teisės perėmimą. Organizatorius išsiunčia pranešimą paskolos gavėjui apie paskolos ar vartojimo kredito sutarties nutraukimą ir reikalavimo teisės perdavimą portalo duomenų bazėje esančiu el. pašto adresu ar paskutiniu žinomu paskolos gavėjo gyvenamosios vietos adresu.
54. [CK 6.101 straipsnio](#), reglamentuojančio kreditoriaus teisę perleisti reikalavinį, 1 dalyje nustatyta, kad kreditorius turi teisę be skolininko sutikimo perleisti visą reikalavinį ar jo dalį kitam asmeniui, jeigu tai neprieštaruoja įstatymams ar sutarčiai arba jeigu reikalavimas nesusijęs su kreditoriaus asmeniu. Reikalavimo teisės perdavimas neturi pažeisti skolininko teisių ir labiau suvaržyti jo prievolės.
55. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad reikalavimo perdavimo sandoris teisinius padarinius skolininkui sukuria tik tinkamai jam apie sandorį pranešus. [CK 6.109 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad reikalavimo perdavimo faktas gali būti panaudotas prieš trečiuosius asmenis ir skolininką tik nuo to momento, kai skolininkas sutiko, kad reikalavimas būtų perleistas, arba nuo to momento, kai skolininkas gavo reikalavimo perdavimo faktą patvirtinančio dokumento kopiją ar kitokį reikalavimo perdavimo fakto įrodymą. Taigi prievolės dalyviams esminę reikšmę turi pranešimas apie reikalavimo perdavimo faktą, nes nuo pranešimo momento pradinio ir naujojo kreditoriaus sudaryta reikalavimo perdavimo sutartis pradeda veikti skolininko atžvilgiu ir nuo šio momento reikalavimo perdavimo faktą naujasis kreditorius gali panaudoti prieš skolininką. [CK 6.109 straipsnio](#) 1 dalyje nurodyto pranešimo paskirtis yra apsaugoti skolininko interesus, kad jis žinotų, kam priklauso vykdytina prievolė, ir išvengtų ginčo dėl dvigubo apmokėjimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. kovo 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-141-684/2015](#); 2019 m. spalio 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-293-823/2019](#), 28 punktas).
56. Remiantis kasacinio teismo formuojama praktika cesija nėra abstraktus savarankiškas sandoris, o yra susietas su pagrindiniu sandoriu, kuriame vyko reikalavimų pasikeitimas, t. y. sutartimi, kuri yra cesijos esmė. Tai gali sukelti keleriopus padarinius: 1) reikalavimo perdavimo sutarties forma priklauso nuo pagrindinės sutarties; 2) jeigu negalioja pagrindinė sutartis, tai toks pat likimas ištinka reikalavimo perdavimo sutartį; 3) reikalavimo perdavimas negali pabloginti ar pagerinti nei kreditoriaus, nei skolininko padėties (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. gruodžio 1 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-545/2009](#)).
57. Bylą nagrinėję teismai nustatė, kad kredito davėjų reikalavimo perdavimas įvyko SAVY portalo naudojimosi sutarties pagrindu, todėl siekiant nustatyti, ar ieškove perėmė reikalavimo teisę iš paskolos davėjų, yra aktualios šios sutarties nuostatos ir jos sudarymo forma bei pasirašymas. Minėta, kad pagal VKĮ 111 straipsnio 1 dalį vartojimo kredito sutartis turi būti sudaroma raštu patvariojoje laikmenoje. Remiantis nurodytais kasacinio teismo išaiškinimais (nutarties 56 punktas) esant tokia forma sudarytai vartojimo kredito sutarčiai reikalavimo pagal ją perdavimo sutartis turi būti sudaroma tokia pačia forma.
58. Ieškovės administruojamo portalo veiklą reglamentuojančios SAVY portalo naudojimosi sutarties preambulėje nustatyta, kad vartotojai, lankydami portale [www.gosavy.com](#) ir (arba) naudodamiesi jame esančia informacija ir (arba) paslaugomis, pripažįsta ir patvirtina, kad nuodugniai ir įdėmiai susipažino su šia sutartimi, ją suprato ir sutinka jos laikytis; jei vartotojas nesutinka su šia sutartimi, jis negali naudotis portalu ir organizatoriaus paslaugomis. Asmuo, norintis naudotis portalo paslaugomis, privalo užsiregistruoti; užsiregistravęs asmuo tampa portalo vartotoju tik tada, kai jo registracija yra patvirtinama; patvirtinus registraciją portalo vartotojas turi teisę laisvai investuoti ir skolintis, teikti siūlymus ir paraiškas (3.1 punktas). Registracijos atlikimo metu asmuo turi įvesti savo elektroninį paštą, į kurį iš karto gaus unikalų slaptažodį (3.2 punktas). Asmuo, gavęs iš organizatoriaus unikalų prisijungimo duomenis, privalo juos nedelsdamas pasikeisti; asmens prisijungimo vardas yra elektroninis paštas, kurį nurodo asmuo (3.3 punktas). Portalo teikiamomis paslaugomis gali naudotis tik tie registruoti vartotojai, kurie patvirtino, kad sutinka su šia sutartimi (3.4 punktas).
59. Teisėjų kolegija, įvertinusi nurodytas SAVY portalo naudojimosi sutarties nuostatas, konstatuoja, kad visi vartotojai, t. y. tiek atsakovas, kaip kredito gavėjas, tiek ir kredito atsakovui davėjai, atlikę SAVY portalo naudojimosi sutarties 3.1–3.3 punktuose nurodytus veiksmus, faktiškai sutarė su ieškove, kaip SAVY tarpusavio skolinimo platformos operatore, koku būdu bus pasirašoma ši sutartis, t. y. kokie veiksmai bus traktuojami elektroniniu parašu, ir atitinkamai ją pasirašė – teismai konstatavo, kad susitarimas tarp ieškovės ir paskolos davėjų buvo sudarytas ([CPK 353 straipsnio](#) 1 dalis). Be to, šią išvadą patvirtina faktas, kad aukcionas dėl atsakovo paraiškos įvyko, 73 skolintojams aukciono metu sutikus paskolinti jam lėšas. Taigi tiek atsakovas, tiek kredito davėjai, atlikę SAVY portalo naudojimosi sutarties 3.1–3.3 punktuose nurodytus veiksmus, šią sutartį vykdė, t. y. vykdė savo įsipareigojimus ir šios sutarties sąlygos jiems buvo (yra) žinomos, nes su SAVY portalo naudojimosi sutartimi privalo susipažinti visi prie ieškovės valdomos skolinimosi platformos SAVY siekiantys prisijungti asmenys, t. y. tiek skolintojai, tiek ir kredito gavėjai. Be to, minėta, kad atsakovas SAVY portalo naudojimosi sutartį gavo el. paštu. Atsakovas savo pasirašytos paraiškos, kuri yra dalis Vartojimo kredito sutarties Nr. 398068, iii punktu dar kartą patvirtino, kad jis, kaip kredito gavėjas, užsiregistravo portale, sutiko su SAVY portalo naudojimosi sutartimi ir įsipareigoja laikytis jos sąlygų. Taigi bylą nagrinėję teismai pagrįstai konstatavo, kad išieškojimo vykdymo procedūra, vartojimo kredito gavėjui laiku nevykdytą vartojimo kredito sutartį nurodytų finansinių įsipareigojimų, pagal SAVY portalo naudojimosi sutartį, taigi ir tokiu atveju įvyksiantį kredito davėjų reikalavimo perdavimą tiek atsakovui, tiek ir kredito davėjams buvo žinomi. Dėl nurodytų priežasčių teisėjų kolegija daro išvadą, kad nėra pagrindo konstatuoti, jog kredito davėjų reikalavimo perdavimo ieškovei sutartis nebuvo sudaryta įstatymo reikalaujama forma.
60. Nagrinėjamoje byloje teismų taip pat nustatyta, kad apie reikalavimo perdavimą atsakovas buvo informuotas 2020 m. kovo 20 d. pranešimu ir apie tai jam turėjo būti žinoma ir iš SAVY portalo naudojimosi sutarties nuostatų, apie tai buvo pranešta ir skolintojams el. paštu. Taigi tiek atsakovui, tiek ir kredito davėjams apie reikalavimo perdavimą buvo pranešta SAVY portalo naudojimosi sutarties 11.7 punkte nustatyta tvarka. Nuo to momento, kai atsakovas gavo duomenis, patvirtinančius apie kredito davėjų reikalavimo perdavimą ieškovei, pradėjo veikti pradinį kreditorių ir ieškovės sudaryta reikalavimo perdavimo sutartis atsakovo atžvilgiu ir nuo šio momento reikalavimo perdavimo faktą ieškove galėjo (gali) panaudoti prieš atsakovą (nutarties 55 punktas).
61. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija konstatuoja, kad ieškove turi teisę reikalauti, jog atsakovas įvykdytų pagal Vartojimo kredito sutartį Nr. 398068 neįvykdytas prievolės, ir reikšti šioje byloje atsakovui reikalavimus šios sutarties pagrindu ([CK 6.101 straipsnio](#) 1 dalis, [6.109 straipsnio](#) 7 dalis).
62. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad pagrindo pakeisti ar panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį nenustatyta ([CPK 346 straipsnis](#), 359 straipsnio 1 dalies 1 punktas, 3 dalis).

63. [CPK 93 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. Pagal [CPK 98 straipsnio](#) 1, 2 dalis šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas; dėl šių išlaidų atlyginimo priteisimo šalis teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu; šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio.
64. Netenkinus atsakovo kasacinio skundo, jo kasaciniame teisme patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlygintinos.
65. Ieškovės advokatas pateikė prašymą priteisti iš atsakovo 3240 Eur išlaidų advokato pagalbai kasaciniame teisme apmokėti atlyginimo, nurodo, kad šios išlaidos už ieškovę buvo apmokėtos byloje nedalyvaujančio asmens MB „Perkūno investicijos“.
66. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad išlaidos, susijusios su bylos nagrinėjimu, turi būti patirtos realiai. Taigi visais atvejais, priteisiant išlaidas už teisinę advokato ar advokato padėjėjo pagalbą, yra taikomas ir realumo kriterijus, t. y. kad šiems asmenims už suteiktas pirmiau nurodytas teises paslaugas yra sumokėta ir byla laimėjusi šalis patyrė atstovavimo civiliniame procese išlaidas bei įstatymo nustatyta tvarka teismui pateikė tai patvirtinančius įrodymus ([CPK 98 straipsnis](#)). Pagrindas sumokėti už teises paslaugas yra advokato išrašytas apskaitos dokumentas, kuris gali būti: grynujų pinigų priėmimo kvitas; sąskaita už teises paslaugas; PVM sąskaita faktūra (jeigu advokatas yra PVM mokėtojas); kiti apskaitos dokumentai (mokėjimo pavedimai ir pan.) (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. sausio 23 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-7-687/2017](#) 10, 14 punktus).
67. Ieškovės advokatas prie prašymo atlyginti ieškovei 3240 Eur išlaidas advokato pagalbai kasaciniame teisme apmokėti pridėjo sąskaitą faktūrą, banko operacijos išrašus, patvirtinančius, kad šios išlaidos už ieškovę buvo apmokėtos MB „Perkūno investicijos“. Aplinkybė, kad ieškovės išlaidos advokato pagalbai kasaciniame teisme apmokėti gali būti apmokėtos MB „Perkūno investicijos“, patvirtina prie kasacinio skundo pridėtas advokato su ieškove sudarytos teisinių paslaugų sutarties išrašas. Taigi šie dokumentai patvirtina, kad advokato paslaugos šioje byloje buvo suteiktos, dėl to buvo patirtos realios išlaidos, jas apmokėjo byloje nedalyvaujantis asmuo MB „Perkūno investicijos“.
68. Kasacinio teismo praktikoje, pasisakant dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo galimybės, kai tokias išlaidas apmoka ne šalis, o kitas, byloje nedalyvaujantis, asmuo, yra išaiškinta, kad proceso šalių ar kitų byloje dalyvaujančių asmenų atstovų išlaidos, vadovaujantis tiek teisės doktrinoje, tiek teismų praktikoje galiojančiu principu „tas, kas veikia per kitą, veikia pats“ (lot. *qui fact per alium, facit per se*), laikytinos bylinėjimosi išlaidomis kaip pačių atstovaujamųjų išlaidos. Šios byloje dalyvaujančių asmenų atstovų su procesu susijusios išlaidos, taip pat bylinėjimosi išlaidų apmokėjimo prievolė už byloje dalyvaujantį asmenį, šiam neprieštaraujant, įvykdžiusių kitų, nors ir nedalyvaujančių byloje, asmenų ([CK 6.50 straipsnis](#)) išlaidos pripažintinos su bylos nagrinėjimu susijusiomis išlaidomis ir dėl jų atlyginimo turi būti sprendžiama. Išlaidos, skirtos byloje dalyvaujančiam asmeniui atstovavusio advokato ar advokato padėjėjo teisei pagalbai apmokėti, yra su bylos nagrinėjimu susijusios išlaidos ir, jeigu [CPK 98 straipsnio](#) 1 dalyje nustatytu terminu yra pateiktas prašymas (tiek raštu, tiek žodžiu teismo posėdyje; tiek byloje dalyvaujančio asmens, tiek jo atstovo) dėl atstovavimo išlaidų atlyginimo priteisimo bei šių išlaidų dydį (realumą) patvirtinantys įrodymai, jų atlyginimo klausimas turi būti sprendžiamas, nepriklausomai nuo to, kas – byloje dalyvaujantis asmuo, kuriam mokama advokato teisinė pagalba realiai buvo suteikta, ar už ją kitas, nors ir byloje nedalyvaujantis, asmuo – faktiškai atsiskaitė su byloje dalyvaujančiam asmeniui atstovavusiu advokatu ar jo padėjėju (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. gruodžio 22 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-582/2009](#); 2015 m. balandžio 29 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-256-684/2015](#); 2021 m. lapkričio 17 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-275-823/2021](#) 34 punktą).
69. Remdamasi nurodytais kasacinio teismo išaiškinimais teisėjų kolegija konstatuoja, kad, nepriklausomai nuo to, jog išlaidas advokato pagalbai kasaciniame teisme apmokėti už ieškovę sumokėjo MB „Perkūno investicijos“, dėl šių išlaidų atlyginimo ieškovei turi būti sprendžiama.
70. Minėta, įrodymai, patvirtinantys teisinės pagalbos kasaciniame teisme suteikimą ir prašomą priteisti 3240 Eur sumą, yra pateikti, dėl šių išlaidų atlyginimo kreiptasi [CPK 98 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta tvarka (įrodymai pateikti iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos) (nutarties 67 punktą). Tačiau šių bylinėjimosi išlaidų dydis viršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2015 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. 1R-77 ir Lietuvos advokatūros advokatų tarybos pirmininko 2015 m. kovo 16 d. raštu Nr. 141 patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą nustatytą maksimalų dydį (7, 8.14 punktai), todėl ieškovei priteistina iš atsakovo 2662,88 Eur išlaidų advokato pagalbai apmokėti atlyginimo ([CPK 98 straipsnis](#)).
71. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. vasario 11 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, šioje byloje kasaciniame teisme patirta 2,42 Eur tokio pobūdžio bylinėjimosi išlaidų. [CPK 96 straipsnio](#) 6 dalyje nustatyta, kad jeigu iš šalies pagal šį straipsnį į valstybės biudžetą išieškotina bendra suma yra mažesnė už teisingumo ministro kartu su finansų ministru nustatytą minimalią valstybei priteistiną bylinėjimosi išlaidų sumą, teismas tokios sumos nepriteisia ir ji nėra išieškoma. Remiantis teisingumo ministro ir finansų ministro 2011 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 1R-261/1K-355 „Dėl minimalios valstybei priteistinos bylinėjimosi išlaidų sumos nustatymo“ minimali valstybei priteistina bylinėjimosi išlaidų suma yra 5 Eur. Dėl šios priežasties 2,42 Eur išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, atlyginimas valstybei iš atsakovo nepriteistinas.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. balandžio 8 d. nutartį palikti nepakeistą.

Priteisti ieškovei UAB „Bendras finansavimas“ (j. a. k. 303259527) iš atsakovo V. L. (a. k. (duomenys neskelbtini) 2662,88 Eur (du tūkstančius šešis šimtus šešiasdešimt du Eur 88 ct) išlaidų advokato pagalbai apmokėti atlyginimo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Alė Bukavinienė

Virgilijus Grabinskas

Jūratė Varanauskaitė